

บทวิเคราะห์เพื่อการพัฒนา

คุณภาพการศึกษา คุณภาพเด็ก คุณภาพครู

กลุ่มเครือข่ายคุณภาพการศึกษาอำเภอประโคนชัย

Author: ธีรยุทธ วัฒนศิริ

Editor: นันทน์ ลิขิตสง, ยุทธนา ศรีวงษ์ชัย

บทนำ

คำว่า “คุณภาพการศึกษา” เป็นถ้อยคำที่พูดกันจนติดปาก ฟังกันจนชินหู แต่จะมีใครสักกี่คน ที่อธิบายความหมายได้ลึกซึ้ง ดีความอย่างถ่องแท้ และสื่อความหมายได้ชัดเจน อาจจะมีคำถามต่อว่า “แล้วทำไมต้องดีความให้ถ่องแท้ล่ะ ในเมื่อใครๆ ก็รู้กันอยู่แล้ว ว่ามันคืออะไร?” ถ้ามีใครตั้งคำถามแบบนี้ ก็จะขอตอบค่ะว่า “จำเป็นลิคะ” ก็ในเมื่อเราเป็นกลไกหนึ่งของการขับเคลื่อนการศึกษาไทย เราจำเป็นต้องดีความคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ให้แตกเลยหละ เพราะนี่คือเป้าหมายที่เราจะต้องทำให้เกิด เกิดไม่พอ ต้องพัฒนาขึ้น และมีความยั่งยืนด้วย จำเป็นต้องรู้หละค่ะ ว่าอะไรกันแน่ที่เราต้องทำให้เกิด

เท่าที่ อ่านๆ ฟังๆ จำๆ เขามา ก็พอสรุปได้ว่า “คุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษา” แล้วภารกิจของเราในการจัดการศึกษา มีอะไรบ้างนะ? เกิดคำถามต่อเนื่องแบบนี้ ก็ยิ่งคิดมากมายต่อเนะคะ เอาเป็นว่า พูดกันถึงประเด็นหลักๆ ก็แล้วกัน ในทัศนะของผู้เขียน คำว่า การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ น่าจะแบ่งการรับผิดชอบ ตามลักษณะของกลุ่มบุคคล ได้เป็น 3 กลุ่มหลักๆ นะคะ กลุ่มแรกก็คือ บุคลากรระดับเขต กลุ่มที่สองก็คือ ผู้บริหารค่ะ ส่วนกลุ่มที่สาม ไม่สามารถเป็นอื่นไปได้ ครู นั่นเองละคะ เพราะปัจจัยหลักในการปฏิรูปการศึกษาก็คือ ครูค่ะ (Muijs, 2006) อย่างไรก็ตามก็เถอะ กลุ่มบุคคลทั้งสามกลุ่มนี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญที่จะต้องขับเคลื่อนให้บรรลุปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษา นั่นก็คือ ต้องให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรค่ะ

คำว่า “คุณภาพ” ในตัวผู้เรียนมีความครอบคลุมทั้งในด้านความสามารถ และทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่พึงประสงค์ รวมทั้งสมรรถนะที่จะช่วยเสริมให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรนะค่ะ อย่ายไปผลลอคิดแต่ว่า คุณภาพผู้เรียนคือ ผลคะแนนจากการทดสอบเท่านั้น

เห็นกันเลยทีเดียว ว่าเมื่อมีการทดสอบผู้เรียนที่ไร แล้วไม่ได้คะแนนตามเป้า มักจะตีความผลคะแนนการทดสอบเชื่อมโยงไปหาคุณภาพครูซะงั้น มันก็น่าสนใจน่ะค่ะสำหรับครูเรา คงไม่ใช่อย่างนั้นหรอกมั้งคะ ทั้งนี้ Goe, Bell และ Little (2008) ก็ยังให้ทัศนะในเรื่องคุณภาพครู ไว้ว่า ประสิทธิภาพครู (Teacher Effectiveness) ที่เราพูดถึงนั้นมีความหมายแตกต่างกันอยู่ ซึ่งถ้าพูดถึงในแง่ของความสามารถของครูที่ทำให้ให้นักเรียนได้คะแนนในการสอบ นั่นก็แสดงว่า ให้ความสำคัญกับคุณภาพครูไปที่การทำให้นักเรียนได้คะแนนในการทดสอบเท่านั้นเอง แต่ถ้ามองว่าครูที่มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งผลให้นักเรียนเป็นไปตามที่คาดหวังก็จะเป็นการมองคุณภาพครูไปในอีกทิศทางหนึ่งที่ครอบคลุมมากขึ้น และพวกเขาก็ได้ตั้งคำถามต่อว่า “ครูมีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนรู้ของนักเรียนเพียงอย่างเดียวเท่านั้นหรือ?” แฉตอบมาให้เสร็จสรรพด้วยนะค่ะว่า “หน้าที่ครูไม่ได้เกี่ยวข้องกับผลคะแนนจากการเรียนของนักเรียนเพียงอย่างเดียว ถ้าจะมองครูแล้วตีค่าจากคะแนนการทดสอบของนักเรียนเพียงอย่างเดียวก็ถือว่ามองแคบเกินไป”

จากแนวคิดนี้ละคะ ผู้เขียนก็ไปเจองานอีกงานหนึ่ง เป็นผลการอภิปรายของนักวิชาการกลุ่มหนึ่งที่เรียกตัวเองว่า The Working Group on Teacher Quality (William, 2007) เกี่ยวกับการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่ม (Value-Added Analysis) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ Washington การประชุมอภิปรายดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจว่าการวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นสามารถนำไปใช้เป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิผลครูและนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติได้อย่างไร? พบว่า การวิเคราะห์มูลค่าเพิ่มจากคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำให้ได้สารสนเทศที่นำไปสู่การปรับปรุงการสอน และชี้ให้เห็นว่า บทบาทการ

สอนของครูส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างไรเท่าไร? ดังนั้น จึงสรุปไม่ได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (คะแนนจากการทดสอบ) หมายถึง คุณภาพของครู ก็ได้แต่หวังค่ะ ว่าถ้าได้อ่านบทวิเคราะห์นี้แล้ว คุณครูอำเภอประโคนชัยเราบางส่วนที่พบว่าเด็กสอบได้คะแนนน้อย จะได้มีกำลังใจขึ้นมาจะคะ

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ผลก็คือร้อยละ 60 เหมือนกัน ก็อย่าหลงกลกับค่าสถิติบางตัวที่อธิบายความหมายตัวแปรได้ไม่ลึกซึ้งก็แล้วกันค่ะ

สรุปแล้วที่พูดมาทั้งหมดทั้งหมด ก็ต้องการสื่อสารจากใจศึกษานิเทศก์ อำเภอประโคนชัย ก็อยากจะให้กำลังใจท่านผู้บริหารและคณะครูทุกท่าน ว่าคะแนนสอบของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของคุณภาพ แต่ไม่ได้ตัดสินเหมารวมถึงคุณภาพของพวกเราทั้งหมด แต่ถ้าอยากจะให้ค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้น ก็ควรจะเน้นกลุ่มอ่อนเป็นพิเศษ ตัวทารกลุ่มนี้ต้องเน้นให้อ่านออกค่ะ เพราะจากผลการนิเทศของศึกษานิเทศก์อำเภอประโคนชัยโดยรวม นักเรียนทำข้อสอบไม่ได้ เพราะอ่านโจทย์ไม่ได้ จากนั้นจึงเน้นทักษะอื่นๆ แต่ก็ไม่ได้จะให้ละเลยเด็กที่เหลือนะคะ แล้วค่าเฉลี่ยก็จะสูงขึ้นแน่นอนละคะ

ว่าไปแล้วที่พูดๆ มา ท่านก็รู้ๆ กันดีอยู่แล้วค่ะ แต่ก็ถือว่าเป็นการทบทวนกันลิ้มก็แล้วกันนะคะ...พบกันใหม่ฉบับหน้าค่ะ

แต่

ปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ละคะ ถ้าลูกหลานเรายังสอบได้คะแนนน้อยๆ กันอยู่ เราก็ต้องพัฒนาต่อไปนะคะ ความจริงอีกข้อหนึ่งที่เราต้องยอมรับกันก็คือภายใน กลุ่มเครือข่ายคุณภาพการศึกษาอำเภอประโคนชัยเรา มีบางกลุ่มที่มีคะแนนการทดสอบของผู้เรียนอยู่ในระดับที่เรียกว่าได้ใจ แต่ก็มีบางกลุ่มที่คะแนนต่ำ เรียกว่าไม่ได้ใจเหมือนกัน เพราะมันต่ำซะจนใจหายนะสิคะ ผู้เขียนขอใช้คำว่า “คะแนนการทดสอบ” แทนคำว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนะคะ เพราะในมุมมองของผู้เขียนคำว่า ผลสัมฤทธิ์อันเกิดจากกระบวนการเรียนรู้มันหมายรวมถึง ทั้ง ความรู้ (Knowledge) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Characteristic) และสมรรถนะ (Capacity) ของผู้เรียนตามหลักสูตร

ผู้เขียนไม่อยากจะให้ (อันนี้เอาหัวใจคิดนะคะ) ท่านผู้บริหารตกใจกับมันเลยละคะ เพราะเมื่อใดก็ตามที่มีการจัดลำดับ ถ้ามีกันอยู่ 3 คน ก็ต้องมีคนที่ 1 ถึงคนที่ 3 หรือ ถ้ามี 10 คน ก็ต้องมีคนที่ 1 ถึงคนที่ 10 อยู่ดี เผลอๆ คะแนนของคนที่ 9 กับ คนที่ 10 อาจต่างกันแค่ 0.05 คะแนน ซึ่งมันไม่มีความหมายในทางสถิติเลยนะคะ

สิ่งที่อยากให้รับรู้อย่างเข้าใจก็คือ เด็กนักเรียนของเรามีจำนวนมากค่ะ ความแตกต่างระหว่างบุคคลก็มีมาก เป็นธรรมดาที่จะมีเด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน อยู่ร่วมกัน แฮ่ แต่พอเวลาหาค่าเฉลี่ยก็ยังใช้ $\frac{\sum X}{N}$ ซะนี่ใช้ใหม่คะ ถ้าเฉลี่ยมีเด็กอ่อนอยู่เป็นจำนวนมาก ก็ต้องทำใจกันเลยทีเดียว เจอค่าเฉลี่ยไม่เท่าไร แต่ถ้าเจอร้อยละโรงเรียนที่มีเด็กมากๆ ถึงกับอ่อนใจไว้มาก่อน ก็จะไม่ให้อ่อนใจได้ยังไงคะ ในเมื่อครูที่สอนเด็ก 3 ใน 5 คน กับครูที่สอนเด็ก 12 ใน 20 คน ผ่าน

เอกสารอ้างอิง

Goe, L. and Bell, C. (2008). *Approaches to Evaluating Teacher Effectiveness: A Research Synthesis*. Washington, DC: National Comprehensive Center for Teacher Quality. [Online] Available from: <http://www.tqsource.org/publications/teacherEffectiveness.php> (2009/January/6).

Muijs, D. (2006). *Measuring Teacher Effectiveness: Some methodological reflection*. Educational Research and Evaluation Vol.12 No.1, February, pp. 53-74.

William, L.S. (2007). *Value-Added Assessment: Linking Student Achievement to Teacher Effectiveness*. North Carolina: University of North Carolina.

